

Statusrapport om oljefyring i Time, Klepp og Hå

Rensing av oljetank, Rogaland 2014. Foto: Cathrine Th. Tellnes.

INNHold

1. Innledning	s. 4
1.1 Bakgrunn	s. 4
1.2 Metode for rapporten	s. 4
1.3 Generelle betraktninger høst 2015	s. 5
2. Klimagassutslipp fra oljefyring	s. 6
3. Oversikt over oljefyring i Time, Klepp og Hå	s. 8
3.1 Time kommune	s. 9
3.2 Klepp kommune	s. 10
3.3 Hå kommune	s. 11
4. Oljetankene i deltakerkommunene i rene tall	s. 12
Kilder	s. 13

1. INNLEDNING

1.1 Bakgrunn

I Stortingsmelding 21, «Norsk Klimapolitikk» (2012), står det at regjeringen har som mål å fase ut all fossil oppvarming. Regjeringen og Stortinget har vedtatt at det skal innføres et forbud mot å bruke fossil olje til oppvarming i boliger fra 2020. De nasjonale fyringsutslippene i 2012 gikk ned med 11 prosent fra året før, og var de laveste siden 1990¹. Fyringsutslippene er nesten halvert fra 1990, og utgjorde i 2012 1,4 millioner tonn CO₂-ekvivalenter². Likevel er det en god del oljefyring igjen, og det bidrar til så vel klimagassutslipp som til lokal forurensning.

Naturvernforbundet har siden 2008 drevet prosjektet Oljefri. Oljefri er både en nettside; oljefri.no, og en kampanje. Målet er å gjøre det tryggere og enklere for husstander å bytte ut sin oljefyr eller olje/parafinkamin med et klimavennlig alternativ, redusere lokal forurensningsfare og å spare energi.

1.2 Metode for rapporten

Oljefri Nord-Jæren ble lansert våren 2014, og drives av regional kampanjeansvarlig ansatt hos Naturvernforbundet i Rogaland. Det er satt ned en referansegruppe med representanter for de aktuelle kommunene, fylkeskommunen, Lyse og Feiervesenet. Kampanjen gav målbare og svært gode resultater, ikke minst når det gjelder fjerning av nedgravde oljetanker. Høsten 2015 ble kampanjen derfor utvidet til kommunene Time, Klepp og Hå, og skiftet navn til Oljefri Rogaland.

Denne kartleggingen tar sitt hovedutgangspunkt i det interkommunale feiervesenets registre, kommunenes egne registre og informasjon fra kommunenes klima- og miljøansvarlige, V-VAR og kommunale brannvesen. Den tar for seg kommunene Klepp, Hå og Time.

Vi har et godt samarbeid med Rogaland brann og redning IKS ved Feiervesenet. De fører fortløpende registre over oljetanker i de ni kommunene de betjener. Hå kommune deltar ikke i det interkommunale brannvesenet, men fører eget register over nedgravde oljetanker i kommunen. Både det interkommunale feiervesenet og brannvesenet i Hå presiserer at deres oversikter ikke er komplett, og at samtlige tall derfor er omtrentlige. Disse registrene gir likevel den mest oppdaterte, omfattende og nøyaktige oversikten over oljetanker i kommunene. Registrene inneholder mange tilleggsopplysninger om type tank og hvorvidt den er i bruk eller ikke, om tanken er sanert, om adresser, eierskap, installasjonsdato m.m.

Vi har knyttet kontakt med de som er ansvarlige for oljefyring i de aktuelle kommunene (klima- / forurensnings- / miljøansvarlige, V-VAR, brannvesenet). Disse har fått tilsendt et spørreskjema med ni spørsmål knyttet til temaet (vedlegg). Spørsmålene var både knyttet til kommunens egne bygg og til oljefyring i privathus. Når det gjelder oljefyring i privat regi (mindre tanker), er oversikten over dette i all hovedsak et ansvar lagt til feiervesenet. En del av formuleringene om de enkelte kommunene i denne rapporten er tatt rett fra svaret som er sendt oss.

¹ SSB kommer med statistikk i mai hvert år over solgt fyringsolje og parafinprodukter for det foregående året.

² <http://www.ssb.no/klimagassn/>

1.3 Generelle betraktninger per høst 2015

De tre jærkommunene Time, Hå og Klepp er positive til prosjektet, og har deltatt aktivt i planleggingen av kampanjen. De tre kommunene har til sammen 1995 oljetanker registrert.

Man må anta at det er noe mørketall i Feiervesenets register, primært grunnet boligeieres manglende rapportering. De kommunene som er eiere av Rogaland Brann og redning IKS har likevel gjennom Feiervesenet tilgang til en meget god oversikt over oljefyring og nedgravde oljetanker. Både Time og Klepp har også egne registre, som i anledning kampanjen er blitt slått sammen med Feiervesenets register. Hå kommune deltar ikke i det interkommunale brannvesenet, men fører register over oljetanker gjennom Hå Brannvesen ved Feiervesenet. Dette registeret er ikke oppdatert på lang tid, og har sannsynligvis spesielt usikre tall.

Våren 2015 ble det sendt ut et tankregistreringsskjema til alle oppførte i registeret i Stavanger, Sandnes og Randaberg. Dette gav gode resultater, og man har gjort det samme i Klepp, Hå og Time høsten 2015. Mottakerne blir bedt om å fylle ut skjemaet med all kjent informasjon om oljetanken og returnere skjemaet til Feiervesenet. Dette vil bidra til en kvalitetssikring av de eksisterende registrene.

2. KLIMAGASSUTSLIPP FRA OLJEFYRING

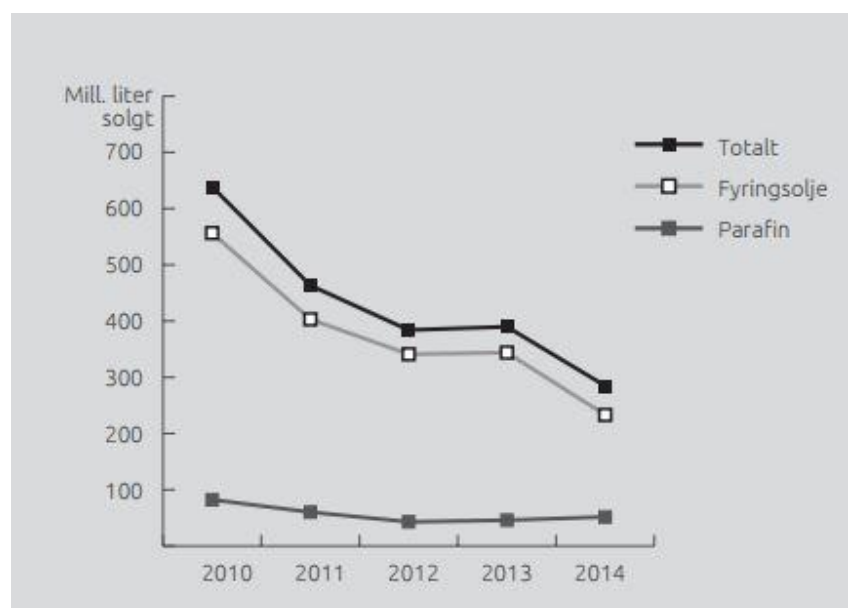
I 2009 hadde 14 % av norske husholdninger enten oljefyr eller kombinert olje-/vedfyr. Oljeforbruket tilsvarer omtrent 4 % av det totale energiforbruket til oppvarming, ifølge Statistisk Sentralbyrå, og oljeforbruket i husholdningene er redusert med 46 % fra 2004.

Fylke, kommune og bydel	I alt	Energikilde til oppvarming ¹			
		Elektrisitet	Fast brensel	Flytende brensel	Annet
		Prosent			
Hele landet	1 961 548	92,9	59,6	20,7	1,9
11 Rogaland	153 026	97,8	61,7	12,1	1,4
1119 Hå	5 229	97,4	71,1	13,3	1,7
1120 Klepp	5 181	97,4	67,5	12,8	1,7
1121 Time	4 993	97,9	67,6	12,1	1,9

Tabellen til høyre er hentet fra Folke- og bolig tellingen i 2001, og tallene er derfor av svært høy alder. Det vil ifølge SSB ikke bli gjennomført noen ny undersøkelse av denne typen, da tallene ikke er pålitelige nok. Det kan likevel være interessant å få et inntrykk av hvordan omfanget og fordelingen er³:

Statistisk Sentralbyrå publiserer ikke lenger tall for kommunal energibruk og klimagassutslipp, da de vurderer kvaliteten på den kommunale energi- og utslippstatistikken som ikke tilfredsstillende. Vi har derfor ikke tilgang på denne informasjonen for de tre jærkommunene som omtales i rapporten.

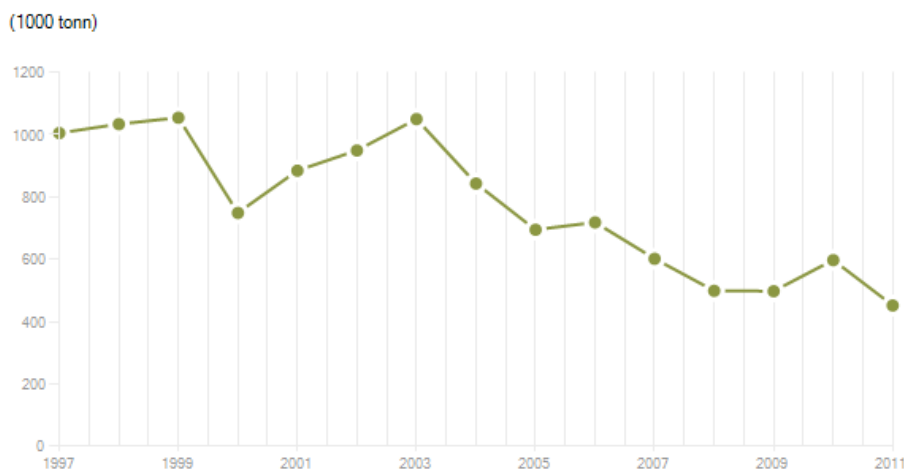
Statistikk over solgt fyringsolje er en direkte indikator på effekten av Oljefri, og sier mye om retning og fart på utfasing oljefyring som oppvarmingsløsning i landets boliger og bygg. De siste årene viser en markant nedgang i salget av fyringsolje. SSB fører månedlige rapporter over omsetningen av petroleumsprodukter, og har egne kategorier for fyringsolje og parafin. I 2014 har salget av fyringsolje gått ned med 27 % sammenlignet med 2013. Dette representerer en massiv reduksjon i utslippene, når de fleste andre utslippssektorene har fortsatt å øke eller i beste fall flate ut. Ser vi på en litt større tidshorisont, har salget av fossile fyringsoljer gått ned med hele 56 % siden 2010. På fire år er utslippene fra oljefyring halvert.

³ <http://www.ssb.no/a/kortnavn/fobblig/tab-2002-09-23-21.html>

Konsentrasjonen av karbondioksid i atmosfæren har økt med ca. 30 prosent over de siste 100-120 årene, hovedsakelig på grunn av forbrenning av fossilt brensel (inkl. transport, industri etc.). 30 % av utslippene på verdensbasis er knyttet til bygg. I Norge har det imidlertid vært en markant nedgang i denne typen utslipp det siste tiåret.

Illustrasjonen under er hentet fra nettstedet Norske Utslipp⁴, og viser den nedadgående utslippsmengden Co2 (F)⁵ fra norske husholdninger i perioden 1997-2011.

Tabellen under viser kildene til klimagassutslipp fra norsk territorium i 2014. Oppvarming har hatt en nedgang på 56 % fra 1990:

www.ssb.no/klimagassn/

⁴ <http://www.norskeutslipp.no/no/Komponenter/Utslipp/Karbondioksid-fossilt/?ComponentType=utslipp&ComponentPageID=180&SectorID=9105>

⁵ Karbondioksid fra fossile brenslere

3. OVERSIKT OVER OLJEFYRING I TIME, KLEPP OG HÅ

3.1 Time kommune

Kommunedelplan for energi og klima for Time kommune ble vedtatt i 2011 og gjelder for perioden 2011-2022. I Del 2 – Mål, strategi og tiltaksplan, kap. 11 Mål, strategi og tiltak, punkt 11.2 Hovedmål, står det:

• *Utslipp av klimagasser skal reduseres med 10 % i forhold til 1991. Det betyr at utslipp av klimagasser i 2020 skal være redusert til ca 92.500 tonn CO2 – ekvivalenter i 2020.*

• *Kommunen skal i 2020 være 20 % mer energieffektiv enn i dag (2008).*

• *Lokal produksjon av ny fornybar energi skal i 2020 tilsvare minst 40 % av stasjonær energibruk i kommunen på det tidspunkt.*

Time kommune arbeider systematisk med omlegging til fornybare energikilder med små negative virkninger for miljø og samfunn.

Kommunedelplan for energi og klima 2011-2022

På spørsmål om fremdriften i målene i klima- og energihandlingsplanen som er knyttet til oljefyring og energieffektivisering, svarer kommunen at målsetningen om å faset ut oljekjeler som primær oppvarmingskilde i alle kommunale bygg før 2012 er oppnådd. Det samme gjelder målsetningen om å foreta en ENØK-analyse av alle kommunale bygg på over 500 m². Planen om å installere SD-anlegg for alle kommunale bygg på over 500 m² er gjennomført, og det er også gjennomført pilotprosjekter for lavenergibygg (Bryne videregående og Kverneland omsorgssenter).

Time kommune har et eget tankregister på 427 oljetanker. I forbindelse med Oljefrikampanjen har dette registeret blitt sammenslått med Feiervesenets register på 268 tanker, og har etter redigering gitt et totalt antall på 514 tanker.

Kommunen kjenner selv til 9 tanker på over 3200 liter i kommunen. I Feiervesenets register står det ikke spesifisert tanker på over 3200 l, men da Time kommune ikke har ratifisert Forurensningsforskriften, er ikke skillet mellom tanker over og under 3200 l svært relevant i denne sammenheng. I følge det sammenslåtte registeret (Feiervesenets register + kommunenes eget register) er det 514 oljetanker i private boliger i Time kommune (høst 2015). Av disse er 149 stykker i bruk, 46 stykker ikke i bruk, og kun 1 tank er sanert. For hele 318 oljetanker, altså en klar overvekt, kjenner man ikke til situasjonen. Det vil med andre ord være av stor interesse dersom mottakerne av tankregistreringskjemaet returnerer dette til feiervesenet for forbedring av registeret. I følge denne oversikten er det 13 oljetanker i næringsbygg. Det er ikke kjent hvorvidt disse er i bruk eller ikke. 6 av dem er ståltanker; de resterende 7 er av ukjent type.

Time kommune har faset ut all oljefyring i egne bygg, både som grunnlast og spisslast.

Suksesshistorie

Time kommune har to pilotprosjekter for lavenergibygg: Bryne videregående og Kverneland omsorgssenter.

Registrerte oljetanker, næring og offentlig, Time

Type	I bruk	Ikke i bruk	Sanert	Uvisst	Totalt
Ukjent				7	7
"Ståltank"				6	6
Total				13	13

Registrerte oljetanker, privat, Time

Type	I bruk	Ikke i bruk	Sanert	Uvisst	Totalt
Ukjent	17	10	1	95	123
GUP	16	5	0	45	66
EST	71	20	0	1	92
DVG	1	0	0	0	1
KJT	4	0	0	3	7
DST	15	2	0	0	17
DVS	3	5	0	0	8
"Ståltank"	22	4	0	174	200
Total	149	46	1	318	514

Tankkoder:

DST - Dobbelbunnet ståltank
 DVG - Dobbelvegget
 glassfibertank
 DVS - Dobbelvegget ståltank
 EST - Enkelbunnet ståltank
 GUP - Glassfibertank
 KJT - Kjellertank

3.2 Klepp kommune

Energi- og klimaplan for Klepp kommune ble sist revidert i 2009, og en ny revisjon er nå på trappene. Kommunen selv opplever god fremdrift i de vedtatte målene i planen. En ny revisjon vil omfatte en revidert handlingsplan med nye mål for fremdrift.

Kommunen skal innen år 2018 redusere energibruk og legge om til fornybare energikilder tilsvarende til sammen 25 % av energibruket i kommunale bygg, målt i antall kWh/m² ift 2007

(Energi- og klimaplan for Klepp kommune)

I Del 2 – Målsetting, strategi og handlingsplaner; 10. Visjon og målsetninger, heter det bl.a.:

«Klepp kommune skal være en pådriver i energi- og klimaspørsmål.

Kommunen skal bidra til at nasjonale og regionale målsetninger innen fornybar energi, energiomlegging, klimagassutslipp og klimatilpasning kan nås. Kommunen skal gjennom

holdningsskapende og systematisk arbeid bidra til at alle i kommunen blir motivert for å nå målene. I følge det

interkommunale feiervesenets register er det totalt 263 oljetanker i Klepp kommune. 254 av disse er i private boliger,

og de fleste av dem, 186 stk, er registrert som i bruk. Feiervesenets register er mangelfullt på kommunale bygg, og inneholder kun 1 stk (registrert som i bruk). De øvrige 8 anleggene som ikke er i privat eie tilhører ulike bedrifter; 3 som er i bruk og 5 uten opplysninger om status.

Klepp kommune har et eget tankregister, som i forbindelse med Oljefrikampanjen har blitt sammenslått med Feiervesenets register. Dette gir et totalt antall på 618 tanker.

I følge det sammenslåtte registeret er det 618 oljetanker i private boliger i Klepp kommune (sept. 2015). Av disse er 408 stykker i bruk, 188 stykker ikke i bruk, og kun 4 tanker er sanert. For 18 oljetanker kjenner man ikke til situasjonen. Vi vet at trolig 495 av dem er nedgravd, og at de resterende 123 står over grunnen. Vi har ikke kjennskap til om disse tankene tilhører oppvarmingsanlegg eller andre typer installasjoner, men håper å få større klarhet i dette gjennom tankregistreringsskjemaene som er sendt ut til samtlige av de 618 husstandene i det sammenslåtte registeret.

Suksesshistorie

Ved Klepp rådhus ble det gjort noen enkle grep når det ble installert kjølemaskin til serverrommet. Maskinen er en varmepumpe som nytter kald side til kjøling av serverne, mens varm side føres inn på oppvarmingssystemet til bygget. I løpet av de første 2 år og 10 mnd anlegget var i drift, produserte det 381340 kWh. Ved etableringen var det ikke nødvendig med ekstra investeringskostnader for å kunne ta vare på energien.

I følge denne oversikten er det 30 oljetanker i næringsbygg. 21 av disse er i bruk i store eller mellomstore bedrifter, 2 er ikke i bruk, 7 har ukjent status. Ingen av registrene har oversikt over antallet oljetanker over 3200 liter, men Klepp kommune har, som eneste kommune i Rogaland, ratifisert Forurensningsforskriften (2007) og gitt den gyldighet for samtlige nedgravde tanker i hele kommunen.

Klepp kommune har faset ut all oljefyring som grunnlast i egne bygg. Det er 5 oljefyringsanlegg i kommunale bygg, men disse brukes kun som spisslast, og er i praksis knapt i bruk (bl.a. Kleppetunet og Klepp idrettshall). Oljefyrene benyttes utelukkende som reserveløsning dersom det oppstår problemer med de ordinære energikildene i fjernvarmenettet (deponigass og elektrisitet).

Oljetanker, privat, Klepp

Type	Ikke i		Sanert	Uvisst	Totalt
	I bruk	bruk			
Ukjent	65	34		10	109
DST	38	6			44
DVS	9	1		1	11
GUP	50	23	2	2	77
EST	52	15	1	4	72
DVG	10	2			12
KJT	5	4			9
KST	2				2
STU	169	101	1	1	272
OLF	8	1			9
ALU		1			1
Total	408	188	4	18	618

Oljetanker, næring og offentlig, Klepp

Type	Ikke i		Uvisst	Totalt
	I bruk	bruk		
Ukjent	6		3	9
DST	1		3	4
DVS	1			1
EST			1	1
GUP	1			1
KJT	1			1
STU	11	2		13
Totalt	21	2	7	30

Suksesshistorie

2 energieffektive nybygg:
Idrettshall på Øksnevad
Videregående skole og nye Tu skole.

Suksesshistorie

Klepp kommune har nylig rehabilitert og oppgradert Engelsvoll skole. Effekten kan evalueres etter ett år.

Tankkoder:

DST - Dobbelbunnet ståltank
DVG - Dobbelvegget glassfibertank
DVS - Dobbelvegget ståltank
EST - Enkelbunnet ståltank
GUP - Glassfibertank
KJT - Kjellertank
KST - Særlig korrosjonsbeskyttet ståltank
STU – Stål, type ukjent
OLF - Oljefat
ALU – Aluminiumtank

3.3 Hå kommune

Kommuneplan for Hå kommune 2014-2028 har et eget kapittel om klima og energi, men det er i **Klima- og energiplan del 2** fra 2010 vi finner handlingsplanen punkt **4.1.1 Klimagassutslipp i Hå kommune**, med tiltaket for både innbyggere og bedrifter «Oppfordre til å fase ut oljekjeler». Hovedmålsetning i dette punktet er «På kort sikt skal kommunen stabilisere det totale klimagassutslippet på dagens nivå. På lengre sikt skal utslippet reduseres i samsvar med nasjonale mål.»

Kommunen tar sin del av ansvaret for energieffektivisering og for å redusere egne klimagassutslipp.

(Klima- og energiplan for Hå kommune)

Hå kommune deltar ikke i det interkommunale Brannvesenet Rogaland Brann og Redning IKS, men

har et eget kommunalt brann- og feiervesen; Hå Brannvesen. Hå brannvesen har et eldre tankregister som ikke har vært oppdatert på lengre tid. De skifter i 2015 over til et nytt registersystem og er i ferd med å overføre data til det nye systemet. I forbindelse med deltakelsen i Oljefri Rogaland er det blitt sendt ut tankregistreringsskjema til samtlige husstander oppført i registeret, med oppfordring om å kontakte brannvesenet med korrekte opplysninger om tanken. Hå brannvesen håper med dette å få et mer oppdatert register og dermed bedre oversikt over olje- og parafintankene i kommunen.

I det eksisterende registeret er det oppført 818 tanker i privat eie. Det fremgår ikke om tankene er i bruk eller ikke, men 11 antas å være tømte, men ikke fjernet. Tanktype fremgår ikke av registeret, med unntak av enkelte opplysninger om plassering: 81 tanker ser ut til å være kjellertanker og 731 er nedgravd. På en del tanker er det oppført installasjonsår; som oftest innenfor perioden 1965-1980. Dette betyr at man kan anta at dersom disse tankene fortsatt er på stedet, representerer de en høy forurensingsrisiko da de er godt over forventet levealder (25-30 år for ståltanker).

Kommunen kjenner til oljetanker i 6 kommunale bygg; men ingen av disse skal være i bruk i dag. Ytterligere skal befinne seg i andre offentlige bygg. Kun 9 tanker står oppført på næringsbygg. Disse tankene varierer fra relativt små tanker (600l) til svært store tanker (4000l). 3 tanker tilhører lag og foreninger. Kommunen søker å kartlegge hvorvidt disse 20 tankene er i bruk eller ikke.

Kommunen har kjennskap til 24 tanker på over 3200l. Da Hå kommune ikke har ratifisert Forurensningsforskriften er ikke skillet mellom tanker over og under 3200l svært relevant i denne sammenheng. Kommunen oppgir imidlertid at de tar det som en selvfølge at forskriften er gjeldende, og arbeider med å kartlegge statusen til disse tankene.

Suksesshistorie

I Klima- og energiplan for Hå kommune fra 2010 heter det at «Kommunen vil være en pådriver for å øke produksjonen av elektrisitet og varme fra lokale fornybare energiresurser med 500 GWh, hensyntatt andre interesser». I Rejlers statusgjennomgang av planen fra 2013, fremheves denne målsetningen som «langt på vei oppnådd».

Suksesshistorie

Tine Meieriet Jæren leverer varmt vann fra energiprosessene i anlegget til Miljøgartneriet i Kviamarka, som bruker varmtvannet til oppvarming. Energimengden som levers fra meieriet til gartneriet anslås å være tilsvarende 15-20 Gwh/år.

4. OLJETANKENE I DELTAKERKOMMUNENE I RENE TALL

Tallene under er hentet fra Feiervesenets register og kommunenes egne registre. Tallene er svært omtrentlige, da man antar at det er store mørketall, samt at registrert oppdateres jevnlig. Disse registrene gir likevel en rimelig oversikt over omfanget av oljetanker i de tre kommunene.

Oversikten viser ulike typer oljetanker. Vi har tatt ut gassflasker og LPG-tanker fra registeret.

«I bruk» betyr i at oljetanken er i bruk eller kan brukes

«Ikke i bruk» betyr at tanken er tatt ut av bruk, men kan tas i bruk igjen.

«Sanert» betyr «gravd opp og fjernet» eller «fortsatt på stedet, men forskriftsmessig tømt og renset, og kan ikke brukes igjen».

«Uvisst» betyr at vi ikke kjenner tankens status.

Time:

- **Kommunale bygg: Ingen**
- **Næringsbygg: 13 stk.** Samtlige har uvisst status.
- **Privatboliger 514 stk.** 149 stk i bruk, 46 stk ikke i bruk, 1 stk sanert. Uvisst: 318 stk.
- **Totalt 527 stk.**

Klepp:

- **Borettslag: 1** med uvisst status.
- **Kommunale bygg: 6** stk i bruk (kun spisslast)
- **Næringsbygg: 30 stk.** 15 stk i bruk. 2 ikke i bruk. Uvisst: 7 stk.
- **Privatboliger: 618 stk.** 408 stk i bruk, 188 stk ikke i bruk, 4 stk sanert. Uvisst: 18 stk
- **Totalt 648 stk.**

Hå:

- **Offentlige bygg: 8** stk
- **Næringsbygg: 9** stk
- **Lag og foreninger: 3**stk
- **Privatboliger: 818** stk
- **Totalt 820** stk.

KILDER:

Hå kommunes klima- og energiplan 2010-2020

Time kommunes kommunedelplan for energi og klima 2011-2022

Klepp kommunes energi- og klimaplan

Rogaland brann og redning IKS (v/feiervesenet) sitt oljetankregister

Time kommunes oljetankregister

Klepp kommunes oljetankregister

Hå kommunes oljetankregister

Kommunenes svar på spørreskjema

Statistisk Sentralbyrå (www.ssb.no)

Norske Utslipp (www.norskeutslipp.no)

Kartleggingen er utført av Naturvernforbundet i Rogaland ved regional kampanjeansvarlig for Oljefri Rogaland, Cathrine Th. Tellnes, sept-okt 2015.

Naturvernforbundet
i Rogaland